

Artur KITA

[rec.] *Kultura fizyczna w Polsce Ludowej i w III Rzeczypospolitej*, red. Leonard Nowak, Przemysław Pieczyński, Renata Urban, Gorzów Wlkp. 2012, ss. 417

Praca zbiorowa pt. *Kultura fizyczna w Polsce Ludowej i w III Rzeczypospolitej*, pod redakcją Leonarda Nowaka, Przemysława Pieczyńskiego i Renaty Urban, jest kolejną monografią, która obejmuje część dorobku historyków kultury fizycznej związanych przede wszystkim ze środowiskiem historyków gorzowskich. Jest ona drugą częścią dziesiątego tomu z serii *Z Najnowszej Historii Kultury Fizycznej w Polsce*, w którym zaprezentowano wyniki najnowszych badań związanych z dziejami kultury fizycznej w okresie PRL-u oraz po 1989 roku. Przyjęto problemowy układ pracy.

Opracowanie składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym przedstawiono artykuły o różnorodnej tematyce związanej z dziejami kultury fizycznej oraz sportu. W dwóch następnych ukazano dzieje organizacji sportowych, klubów, stowarzyszeń i związków sportowych, osiągnięcia Polaków na arenie międzynarodowej, rozwój sportu w Polsce w świetle prasy oraz problematykę sportu w polityce państwa. W sumie, w rozdziale pierwszym zaprezentowano 6, w rozdziale drugim – 11, a w rozdziale trzecim – 10 prac. Monografię kończy wykaz wszystkich autorów wraz z ich afiliacją. Artykuły recenzowane były przez prof. dra hab. Leonarda Szymańskiego oraz dr hab. Ewę Kałamacką.

Monografię otwiera wstęp *Od redakcji* dotyczący zaprezentowanych w niej opracowań, a napisany przez członków komitetu redakcyjnego. Rozdział pierwszy, który otrzymał tytuł *Z ogólnej perspektywy dziejów kultury fizycznej*, otwiera artykuł Piotra Godlewskiego dotyczący procesu autonomizacji i rozwoju nauki o kulturze fizycznej. Dwa kolejne artykuły ukazują problematykę polityki w sporcie. W pierwszym Artur Pasko omówił współpracę państw bloku wschodniego w latach 80. XX wieku w zakresie kontaktów sportowych, a Tomasz Dubrawski zajął się systemem prawa w III Rzeczypospolitej na polu kultu-

ry fizycznej. Kolejne opracowanie dotyczy badań przeprowadzonych przez historyków z Gorzowa Wlkp. i Poznania nad dziejami kultury fizycznej w Wielkopolsce. Jego autorem jest Maciej Łuczak. Z kolei Tomasz Grzybowski przybliżył dzieje kultury fizycznej na Uniwersytecie Zielonogórskim. Rozdział zamyka artykuł Stanisława Zaborniaka i Sławomira Jandzisia na temat rozwoju rehabilitacji leczniczej w latach 1976–1987 w działalności Sekcji Fizjoterapii Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem.

Rozdział drugi monografii, zatytułowany *Z dziejów sportu w Polsce*, rozpoczyna się artykułami Marty Daleckiej i Jana Golisa. Pierwszy artykuł ukazuje dzieje Związku Osób Niepełnosprawnych „Start” w Gorzowie Wlkp. do 2006 roku, a drugi omawia zarys problematyki kultury fizycznej w działalności Inspektorii Pilskiej SALOS RP w latach 1992–2002. Sportem szkolnym i młodzieżowym zajęli się Robert Krassowski, Dawid Krystek i Marek Wódecki. Stan badań nad rozwojem sportu szkolnego na Sądecczyźnie w Polsce Ludowej omówił Robert Krassowski. Zarys dziejów sportu szkolnego w województwie leszczyńskim ukazał Dawid Krystek, a Marek Wódecki omówił ogólnopolski system sportu młodzieżowego w latach 1999–2010 na przykładzie miasta Włocławka. Dwie kolejne prace dotyczą rozwoju sportu w świetle wybranej prasy. Arkadiusz Płomiński ukazał rozwój ruchu sportowego w województwie sieradzkim w latach 1989–1998 w świetle czasopisma „Nad Wartą”, natomiast Agata Rak omówiła rozwój sportu w województwie kieleckim w latach 1975–1989 w świetle dziennika „Echo Dnia”. Prasy dotyczy jeszcze jeden artykuł, autorstwa Haliny Hanusz. Autorka przedstawiła rozwój czasopisma „Akademicki Przegląd Sportowy” w latach 1933–1989. Dwa kolejne opracowania dotyczą problematyki kultury fizycznej w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej. Ryszard Stefanik omówił rolę imprez sportowych na Pomorzu Zachodnim w polityce integracyjnej władz państwowych. Ramy czasowe dotyczyły okresu 1945–1948. Jerzy Urniaż w tych samych ramach czasowych zawarł pracę dotyczącą wpływu na rozwój sportu organizacji młodzieżowych na Warmii i Mazurach. Ostatni artykuł drugiego rozdziału poświęcony został ratownictwu wodnemu i ewolucji ogólnopolskich zawodów w tej dyscyplinie w latach 1967–2010. Jego autorką jest Iwona Tabaczek-Bejster.

W rozdziale trzecim umieszczono prace na temat dziejów wybranych dyscyplin sportowych. Dwie z nich wydano w języku angielskim. Są to artykuły Daniela Bakoty i Artura Kowalczyka. W pierwszym omówiono zagadnienie rozwoju sportów walki w województwie częstochowskim, w drugim zaprezentowano działalność sekcji kajakarstwa Głównego Komitetu Kultury Fizycznej w latach 1951–1957. Rozwój uwarunkowań prawno-organizacyjnych futbolu kobiecego w Polsce ukazał Artur Kita. Problematykę piłki nożnej mężczyzn poruszyli Krzysztof Kościański i Arkadiusz Terlikowski. Pierwszy omówił stan badań nad genezą i rozwojem tej dyscypliny w regionie częstochowskim, drugi jej rozwój w województwie zielonogórskim w latach 1975–1998. Interesujący artykuł za-

prezentował Wiesław Pięta, który ukazał w swojej pracy dzieje produkcji i dystrybucji sprzętu do tenisa stołowego w XX i XXI wieku. Aldona Pocętek-Drozd omówiła osiągnięcia polskich sportowców w saneczkarstwie na arenie międzynarodowej w latach 1951–2010. Dwa kolejne artykuły dotyczą gimnastyki i zapasów. W pierwszym z nich przypomniano w nowym kontekście, dokonując ponownej weryfikacji źródeł, genezę i rozwój tej dyscypliny w Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół” w latach 1867–1914. Autorami tego opracowania są Grzegorz Bielec i Witold Półtorak. Na temat sportu zapaśniczego w Lidzbarku Warmińskim w latach 1985–2010 napisał Zbigniew Wójcik. Ostatnim opracowaniem omawianego rozdziału jest artykuł autorstwa Kamila Wodeckiego, dotyczący działalności Okręgowego Związku Żeglarskiego w Piotrkowie Trybunalskim w latach 1976–1998.

Kolejna już monografia pod redakcją gorzowskich historyków kultury fizycznej stanowi niejako nierozzerwalną część wypracowanej wcześniej przez nich koncepcji w badaniach nad kulturą fizyczną w Polsce. Zaprezentowane artykuły wnoszą nowe, często nieznanne do tej pory fakty, a te, które już kiedyś zostały opracowane, ukazane zostały w nowym ujęciu. Po przeprowadzonych kwerendach znanych, wydawałoby się, materiałów źródłowych wiele problemów przedstawiono w sposób nowatorski, wzbudzając tym samym potrzebne wśród specjalistów dyskusje. Większość tekstów jest bardzo dobrze udokumentowana, a zasoby archiwalne oraz literatura w podjętych tematach wykorzystane zostały w należyty sposób. Praca może być wykorzystywana jako uzupełnienie wiedzy z historii kultury fizycznej w dydaktyce studiów z wychowania fizycznego, a wzorowa strona edytorska publikacji stanowi jej cenne uzupełnienie.